Seçme Şiirler

Cahit Irgat

Rüzgâr değil, insan sesi
Dünyamızı [illegible] taşan

ADAM

ADAM YAYINLARI
©
Adam Yayıncılık ve Matbaacılık A.Ş.

Birinci Basım Ocak 1998

Kapak Tasarımı Mehmet Ulusel

98.34.Y.0016.652
ISBN 975-418-469-0

Derleyen Memet Fuat

Cahit Irgat

Seçme Şiirler

ADAM

İNSAN SESİ

Dağlarda insan sesi var
Şehirde insan sesi
Rüzgâr değil, insan sesi
Dünyamızda dolaşan.

MUHABBET

Bombalarla şehirler
Kucak kucağa,
Ölülerle toprak;
Beni de alnımdan bir kurşun öptü.

GÖÇ

Arzusuyla göç etmedi,
Kelepçeli götürdüler
Gece yarısı.

Ay vururdu odasına
Bir daha görünmedi.

DÜNYAMIZ

Gölgem mi şu meydanda uzanmış yatan?
Yokluk fışkırıyor tabanlarından,
Ama şiir söylüyor, yaşadığı besbelli.

Gazete satan çocuk
Bulutlara uzatmış ağzındaki çiçeği,
Ayıptır, aç mı tok mu sorulmaz.

Duvar dibindeki orospu
İş bekliyor, aşikâr,
Aşikâr utandığı böylesine yaşamaktan.

Neden mahzun şu evine dönen memur
Şu meydanda taş kesilmiş abide
Şu marangoz, şu ihtiyar dilenci?

Malum dünyamızın hali...

PEŞİNDEN SÖYLENEN ŞARKILAR

I

Kavun rüzgârları esiyordu o sabah
Meyva yüklü mavnalardan
Şehrin dizlerine düşüyordu bulutlar
Fesatlık şarkıları söyleniyordu
Kulaktan kulağa,
Ömrün kavun içi lezzeti vardı
Buna rağmen o sabah.

II

Irzına geçiyor şehrin asfaltlarının
Diz çökmüş, bağdaş kurmuş ve yüzükoyun
Süklüm püklüm ışıkların altında
Kemikleri çatlayan
Bahtlarına barbut atan, zar sallayan çocuklar.

III

Mirasını paylaşıyor çocuklar
Darağacını son uykuya salıncak yapan
Mağrur gözlü mahkûmların.

./

IV

Dost askerler, sıvacılar, garsonlar
Omuz omuza bu hıncahınç insanlar
El tetikte
Göz gedikte
Senin için
Benim için
Ve yarın için.

V

Mağrur gözbebeklerinde
İyi günler, kötü günler geçirdik
Nasıl unuturuz arka sokağı
Analık etti bize
Orospular bu şehirde.

VI

Terli mahallelerin çıplak taraçalarından
Onlarla ortak olduk malına
Yeryüzünün, gökyüzünün, denizin
Şarkıları şarkımızla iç içe
Yedi ayak dolaştı tekimizin pabucu
Hepimizin hepimizde ter muhabbeti
Ömür hakkı
Ölüm hakkı
Dostluk canı var.

VII

Göklere silah sıkıyordu kahkahaları
Köprü altı, asfalt üstü çocuklarının
Ve kavun rüzgârları esiyordu o sabah
Her şey yerli yerindeydi
Yaprak bile düşmemişti dalından
Zafer şarkıları hazırlıyorduk
Zafer sabahlarına
Ve selam yolluyorduk kavun rüzgârlarıyla
Kabza tutan dost ellerin avuçlarına.

VIII

Süpürdüler gölgeni
Şehrin caddelerinden
Ve akşamı çamur gibi fırlattılar peşinden.

Bize mi öyle gelir, bize mi öyle?
Şehrin başı döndü hasretten,
Seni sordu öğle üstü
Kahvesinde dertleştiğimiz kahveci,
Cümle âlem seni sordu,
Hepimizin cebinde alaminüt resmin var
Kulakların çınlasın.

./

IX

Hırsımızdan çatlıyoruz
El sallayıp gemilerin ardından
Denizi taşlıyoruz
Balık gözlü
Avuçları deniz kokan çocuklarla beraber.

Kavun rüzgârlarıyla uzaklaştın şehirden
Kavun rüzgârlarıyla gel,
Sensiz yaşanılmaz bu şehirde.

KORKUYORUM

Her yerde aynı hava, aynı koku, aynı dert
Korkuyorum.
Sen de kaçma bu şehirden
Yalnız bırakma beni,
Gökler bile değişiyor lahzada.
Ardından geliyor bak
Güneşiyle bulutuyla gökyüzü
Bütün şehir, bütün deniz, yeryüzü.
Sen de kaçma bu şehirden
Yalnız bırakma beni,
Ben fakir bir sahilin
Kahır yüklü çocuğu,
Korkuyorum.

İSTANBUL

İstanbul köprüsü yeşil boyalı
Ama tersi başkadır, yüzü başkadır;
Bir yanda Haliç,
Kervansaray, Eyüpsultan, mezarlık
Alın teri, kol kuvveti, mezbaha.
Haliç deri kokar, kan kokar
Haliç'te balık bile yaşamaz
Yarı ölü, yarı diri
Yarı ayık, yarı sarhoş
İnsanlar yaşar.

Bir yanda Boğaziçi, Adalar
Rüzgârı karpuz kokar,
Yeşil mi yeşil
İnadına denizi.

Yaşa İstanbul yaşa
Yeni zenginlerinle.
Bana senden hayır gelmez,
Çok çektirdin.
Bitpazarı şahidimdir
Az mı pabuç, palto sattım
Aç kaldım, az mı para dilendim
Bütün şehre borcum var.

Ben çok dertli adamım
Koyver benim yakamı
Senden bana hayır gelmez
Güzel İstanbul.

AĞAÇ

I

Bir ağaç ki düşünür
Bütün ömrünce,
Bir ağaç ki ağlar
Yağmur yağdıkça,
Derdi sorulmaz
Gölgesiyle yatılır
Koyun koyuna toprakta,
Meyvesi yenilir
Dalı kesilir üstelik.

Ve ben senin için ağlarım
Yağmur yağdıkça.

II

Çıldırtmağa kalkma beni
Çıldırmam.
Nasıl olsa benimsin
Yıldız yüklü ağaç.

DERT Mİ ARARSIN

Malum paradan yana çektiğimiz,
Dert mi ararsın sen bizde,
Dertten yana salkım saçak yüklüyüz;
Gülümse talihimiz, göster çocuk yüzünü
Hasretiz neşeye, güler yüze, sevince.

Nemiz eksik
Bu gökyüzü altında?
Soyunmuş dökünmüş bizi bekliyor
Bütün nimetleriyle, yaşamak.

Sevda mı istiyorsun, komşu kıza sevdalan
Yolculuk mu? İşte vapur, işte tren.
Meyveler dallarında geçen mevsimden güzel,
Ellerini uzatmanı bekliyor.

KAHVALTI

Yıldızların hepsi birer muamma,
Hepsi ayrı âlemmiş.
Neme gerek?

Sen gündüzden haber ver.
Gün doğsun
Kahvaltımız senden olsun
Güneş reçeli.

DERTLİYİM APOSTOL

Kadehimi son damlasına kadar içirdiler
Günahların kefareti ödendi
İnsan için nem varsa felaketlere verdim
Akşamın hayrolsun
İndir kepenkleri
Sabaha kadar dertleşelim Apostol.

UTANIYORUM YAŞAMAKTAN

Kardeşlerim dövüşüyor
Varşova'da, Paris'te
Kardeşlerim diziliyor kurşuna
Ya bir duvar dibinde
Ya bir meydan ortasında
Kafileler, kafileler, kafilelerle.

Utanıyorum yaşamaktan
Dostlar can pazarında
Bir kurşuna satılırken;
Hiçbir şey gelmese de elimden
Canımı da mı veremezdim
Birinizin yerine?
Kanımı da mı dökemezdim
Yeni dünya temeline?

Açın bütün kapıları
Ben de işe yararım.

HASAT

İçimiz ferah,
Hasat günü yakındır.

Bereketliymiş tohum
Toprak namuslu,
Ağaçlar cömert.

Ağlayarak uyuduğumuz uykudan
Gerine gerine uyanıyoruz.

YARILSA BU DÖRT DUVAR

Yarılsa bu dört duvar
Açılsa demir kapı
Şöyle bir yola çıksam

Her yol götürse beni
Boş evi bulunmayan bir şehre,
Bir şehir ki hamalsız
Yük taşımasın çocukları,
Kimsenin kimsede gözü olmasın
Ve ölümden olsun bütün korkumuz,
Başka türlü yaşanmaz.

BİR DİLİM EKMEK

Bir dilim ekmek avucunda
Omuzunda bir sürü kuş
Ağzın açık, gözlerin boş
Rahat rahat ağlardın
Gemilerin ardı sıra.

Ve bu akşam bir gemi
Korka korka açıldı
Rıhtımdan.

YAŞAMAK

Anlaşmak güç
Yıldızlarla kuşlarla,
Kuşların dilini ağaçlar anlar
Yıldızların bulutlar.

Benzemez dostluğumuz
Kuş ve bulut dostluğuna,
Bu ömür kısa gelir
Yedi karış boyumuza,
Biz biliriz yaşamanın tadını
Baş başa omuz omuza
Dizleri terli
Gözleri tuzlu dostlar,
Merhabanız
Yeter bana.

BİZİM MAHALLEDE BAHAR

Kedileri bizim evin
Sokağa baharla çıkar.
Ağaçta ne işi var farenin
Ağaç da yok bizim orda
Ama serçesi boldur mahallenin.

Karşı evde bir kadın çorabı sallanıyor
Teki kiracı kızın bacağında,
Hele dinsin rüzgâr
Mahalleye ten kokusu sinecek.

Pencerelerde marul demetleri sallanır
Taze soğan kokusu siner sokağa,
Ağaçlardan önce şehirde
Zerzavatçının beygiri yeşillenir.

MAPUSANE AVLUSU

Mapusane avlusundayım
Arzusuz ve yapayalnız
Her kapıda bir süngülü
Giremezsin, çıkamazsın
Hakkın yok.

Sen de kahretme güneş
Bırak, terim kurusun.

MEMNUNUM DİYEMEM

Memnunum diyemem yaşadığıma,
Bana bir şey söylemiyor
Bu deniz parçası, bu taka.

Gün bitti, yollara düştü kahır
Ötme vapur, gelemem
Dört duvarla sarılmışım.

Sarmadı gitti beni
Bu yandan çarklı dünya;
İki yakam bir araya gelmiyor
Ivırı zıvırı caba.

Parmak parmak çürüdü
Bir karış ömrüm,
Yalan şeyleri özlemişim nafile,
Nafile şiir yazmış, kahırla yıkanmışım,
Gülmüşüm söylemişim, boş vermişim her şeye,
Senin için yaşamışım insanoğlu, nafile!

TOPRAKTA

Aynı renkte üstümüzde gökyüzü
Altımızda aynı toprak
Ve toprakta ölüler.

Ölüler, sorun yaşayanlara
Niçin ayrı gömüldüğünüzü.

ŞEHİRLER

I

Bütün şehirler güzel
Yorgun sokaklar terli,
Ekmeğini taştan çıkaran çocuklar
Sabahçı kahvelerde harap orospular
Yaşadığımız günlerce
Derdimizle mest,
Islıklarımız sarmaş dolaş, ahbabız
Her taşın altında biz varız.

II

Burçlarda insanlar kaynaşmakta
Karda kalıbı çıkmış civanmertler
Toprağı karış karış hesaplaşmakta,
Kar yağıyor şehrin meydanlarına
Şehrin meydanlarında kurşunlarımız ıslık çalıyor
Eli silah tutan çocuklar dövüşüyor anaların safında
Atlarımızın narası şarkısı oldu şehrin
Bütün şehirler güzel
Bütün şehirler bizim
Rüzgârında soluğumuz
Yağmurunda gözyaşımız
Ekmeğinde hamurumuz var.

Bütün şehirler güzel
Deniz kokan kenar mahalleleriyle
Kıvrak kahveleriyle, tersaneleriyle
Bütün şehirler güzel
Bütün şehirlerde biz varız.

GERİ DÖNEN

Geri dönmez, dediler

Rüzgâr gibi, doludizgin
Aşıverdi bir sabah
Şu kızıl dağlarını
Doğduğu şehrin

Toprakta bir sevinç var, diyordu
Yaşamak için,
Ölüler gönderdiler beni buraya,
Size selamları var;
Ödünç bacak istiyorlar
Geri dönmek için

Kimse umursamıyor,
Ölüler gülümsüyor
Bembeyaz dudaklarla.

BU ŞEHRİN ÇOCUKLARI

Usanç geldi arpa boyu sevinçten,
Bu dert bize yakışmıyor
Biz bu şehrin çocukları
Bu dünyanın mayası
Ekmeğinin kölesi
Ekmekten azîz insan,
Bu dert bize yakışmıyor.

RÜZGÂRLARIM KONUŞUYOR

Bu şiirler istila görmüş şehirlere ve İkinci Dünya Harbi'nin sefaletlerine dairdir

İTHAF

Niçin yaşadığını, öldüğünü bilmeyen
Dert çeken dost
Çürüyen dost,
Sizin için söylüyorum
Milyonlarca harp ölüsü adına
İyiliğin, kardeşliğin, ümidin
Aynı hakkın, hürriyetin
İnsanlığın şarkısını.

1.

I

Birdenbire çıldırmaya başladı
Komşunun bahçesinde ağaç
Vapur, meydan, lokomotif.

Fecirle ürperdi şehir
Açtı çocuk gözlerini
Gök mavisi camlardan
Masmavi gökyüzüne
Anasını görmeden
Müşterinin koynunda
Çıktı mektep yoluna
Umumhane kapısından

Ve denize bağlanan sapa yollardan
Koşar adım gidiyor
Fabrikaya, rejiye
Uykuya döşeklerde doymayan
Kara bahtlı çocuklar. /

II

Biz insanlar
Bir avucun
Beş parmağı kadar kardeş
Boyun eğmiş, razı olmuş
Gömülmüşüz çamuruna alın terinin
Mayasına hamuruna kara ekmeğin.

Fabrika bacaları çatlayacak hırsından
Sefaletler, felaketler ve kötü niyet
Her gün götürüyor içimizden birini
Şu fabrika, şu vapur, lokomotif düdüğü
Şarkısını tekrarlıyor ezilmişler şehrinin.

III

Bu şehrin insanları fakirdir
Sizin için dile geldik fakirler
Biz on parmak kadar dostuz sizinle.

Şehrin havasında homurdanma var,
Duy ve katıl şarkısına bu şehrin
Sen dünyayı omuzunda taşıyan
Sen yeraltı
Sen yeryüzü insanı,
Bir lokmaya bütün sabır
Bir lokmaya bütün kahır
Canlarını dişlerine takmış insanlar
Bir lokmaya.

İşsiz güçsüz
Evsiz barksız
Dili yok kalabalık
Sokaklar, caddeler, meydanlar dolusu
Biz şehirde, biz denizde
Biz tarlada, fabrikada
Satılıyoruz,
Haraç mezat
Bir lokmaya.

IV

Çıldırmak işten değil
Ağzımızdan dilimizi çaldılar
Cebimizden paramızı
Alnımızdan terimizi
Ve renk renk ayırmadan
Gözlerimizi.

V

Sizin için dile geldik fakirler
Sizin için dönüyor bu değirmen
Tez olun dostlar, tez olun
Herkesin dolaştığı bir bahçeye girelim
Arpa boyu zaman kaldı
Şehrin çıldırmasına.

Sabır zehir ömürlüm
Arpa boyu zaman kaldı.

./

VI

Nasıl unutuluruz
Yerle gök'ün arasında?
Gün oldu şarkımızı tok ağızlar mırıldandı
Şarkımızı tok ağızdan gün oldu rüzgâr aldı
Gün oldu yağmur aldı
Deniz aldı, dağ aldı
Kalbimizi dost eline vermişiz.

VII

Nedir bizim günahımız?
Bu değildi alnımızın yazısı,
Anamızdan doğar doğmaz.

Sonu gelsin bu sabrın
Sabır dedik, kalbimize taş bastık
Kaldırımlar döşedik
Kalbimizin üzerinden geçtiler
Ağalar, efendiler
Kul etti
Köle etti
Bir hırkaya
Bir lokmaya
Anamızı
Babamızı
Ecdadımızı.

VIII

Unuttular kullarının kölelerinin
Bir gün torunları olacağını
Bir gün saban peşinde
Bir gün odun keserken
Bir gün hamur yoğururken
Değirmeni, fabrikayı ve dünyayı döndürürken
"Anacığım babacığım" diyeceğini
Dünya çocuklarının

IX

Meyvesini esirgeyen ağaca
Omuz veremiyoruz,
Bunun için adımız kötüye çıktı,
Tecrit kamplarında çıldırdı
İşçiler, talebeler, genç kızlar.

X

Adımızı nafakaya satamıyoruz
Satamıyoruz efendiler
Satamıyoruz,
Namus belası.

./

XI

Beni hudut boyunda
Bir top sesi ayırdı
Pembe rüyalarımdan.

Bir kere harbe girdim
Milyon kere can verdim
Bir çılgınlık nöbetinde
Cinayetler işlendi.

XII

Yalan söylemiyor bu dünya
Dostlarımı ensesinden vurdular,
Bazımız kırbaç altında öldü
Bazımız harp meydanında
Ve bazımız gün doğmadan az önce
Heykel gibi
Saf saf
Sıra sıra
Darağaçlarında.

XIII

Birer birer dert yanıyor
Gaziler
– Biz ne kazandık bu harpte?

– Bir çift pabuç kâr etti
Kesilen ayaklarım,
Ama siyah gözlük lazım
Görmeyen gözlerime.

Bir ağızdan söyleniyor şarkılar
– Şimdi yabancısıyız
Yaşadığımız toprağın
Ellerimiz, gözlerimiz, bacaklarımız
Toprak olduğu halde.

XIV

Ve bir nefer çıldırmış
– "Babam" diyor
Şu nar ağacı,
Geçen harpte ölen babam.

Ve bir gazi soruyor
– Kaç dostumun kanındasın
Nar?
Kan kardeşi bir halin var
Gelincikle
Kızılcıkla
Karpuzla.

İçin seni, dışın bizi yakıyor
Kan ağlıyor içimiz
İçimiz karpuz içi
Gelincik ve kızılcık kokuyor.

Her tanede bir dostumun kanı var,
Ömrümüz gübre olsun
Helal olsun köküne,
Kanımızdan, terimizden şerbet ol
Serinlet yüreğini dünya mahkûmlarının
Her yetime, her yoksula
Sebil ol.

2.

I

Gemi azıya al da konuş
Konuş, cânım efendim
Bu göklerin altında
Duvarların ardında
Kaybedilmiş insanlar var.

Konuş benim altın sesli şairim,
Onlar da öğrenirler
Yaşamayı sevmeyi
Ekmek şiir, insan şiir
Toprak şiir koktukça.

II

Şehir değil
Tabut bu,
Kol kola dolaşıyor
Ölüler.

III

Kedere döndü deniz
Denizin gözü bizde.

Sahil boyu meyhane
Bir ceset yaklaşıyor sahile
"Bu gelen kimin dostu?
İmanım,
Bu gelen kimin dostu?"

Bu gelen benim dostum
Öldürüldü ve atıldı denize,
Yaşamak istediği şehre dönüyor.

IV

Selam alın teriyle ekmek yiyen herkese
Selam bu günü hazırlayan ölüye
Selam saçlarından asılan
Tabanından çivilenen diriye.
Selam seksen ayak merdivenli
Kara yüzlü binanın
Üst katından atılan
Berrak gözlü
Paramparça cesede.

V

Giden gitti, kalana sabır
Bu kara kışlara, açlığa sabır
Sabır sürgündeki, zindandaki dostlara
Yeni bir gün doğuyor.

VI

Ben bir harp esiriyim
Korku, tehdit, sefalet var
Bu şehrin havasında,
Bu şehrin mahzenleri
İrin kokar, kan kokar
Şehrin mahzenlerinde
Cinayet var, ölüm var.

./

VII

Ben bir harp esiriydim
Bulutları seviyordum, hürriyeti seviyordum
İnsanları seviyordum, yaşamayı seviyordum
Bulutları gözlerimden boşalttılar bir gece.

Yalan söylemeyen dünyada
Ben de yalan söyleyemem.
Ve ben şeffaf, tertemiz
Pırıl pırıl bağırıyorum
Yetişir oltaya yem
Dile küfür olduğumuz,
Yetişir bozuk para gibi savrulduğumuz.

Gözlerim var, görüyorum
Yarı çıplak, çırılçıplak
Ölülerle dolu toprak,
Ölüler sarmaş dolaş
Ölüler sivil, asker, ihtiyar
Ölüler buram buram
Nefret kokuyor.

Ve dilim var, söylüyorum
Benim de altçenemi
Gözlerimi alacaklar belki de
Yaşamak ve hürriyet istedim diye
Ve belki de bir sabah
Gün doğmadan az önce
Heykelim dikilecek
Bir darağacına.

VIII

Hayran hayran acıyor
Gençliğime, halime
Şu mavi gök, mavi deniz, uçan kuş
İşe giden insanlar
İpimi çeken cellat.

Seni de seviyorum
İpimi çeken cellat
Biliyorum ekmeğin var
Boynumdaki ilmikte.

IX

Yolcu yolunda gerek
Beş kıtada nefes alan
Dümen neferi
Sen gününü gün eden
Beş kıtanın renk renk günahlarını
Ced boyu, ömür boyu
Çeken, duyan, yaşayan
Evladından evladına
Nur topu torununa taşıyan,
Harpte şehit
Sulhte şehit
Ve bilcümle harcanan,
Kirli mendil günleri
Yıkayıp yıkayıp da kullanan
Yolcu yolunda gerek
Bu hava yağar eser
Yolcu havası.

X

Belediye reisinden emir var*
Mezarını herkes kendi kazacak.

Şimdi mevsim sonbahar
Çoğumuzun sünger çekti üstüne
Açlık, kıtlık, kolera.

İyi bilir ellerimiz
Kazma kürek tutmasını,
Kardeş yüzü sevmesini.

Karşımızda kara kış var
Mezarını herkes kendi kazmalı.

XI

Hora tepen sıra dağlar
Omuz omuza,
Toprak değil, taş değil
Yüreğimden kopmuştur.

Bir dert halinde nehir
Boşalıyor denize
Nehir değil, deniz değil
Alın teri, gözyaşı.

(*) Londra, 11 A. A. – Bugün Berlin'den alınan haberlere göre, Almanya'daki belediye başkanları bu kış soğuktan ve açlıktan ölmeye mahkûm yüz binlerce insan için şimdiden mezarlar kazdırtmak emrini almışlardır. (Gazeteler)

XII

Şimdi doğdun
Ne ağlarsın a çocuk?

Milyonların konuştuğu
Bir şehre doğdun.
Kardeşliği, sevgiyi
Yağmur boyu, arzu boyu
Yaşayanlar şehrine.

Bu şehrin insanları
Yedi dağda oturur,
Yedi dağın arasından su geçer
Bulut açar, kuş uçar
Yedi dağın yüreğinde ateş var.

Yedi dağın rüzgârı
Yağmur boyu, arzu boyu
Ekmek ekmek çocuk kokar.

Şimdi doğdun
Ne ağlarsın a çocuk?

XIII

Anne girmem bu oyuncak dükkânına*
Orda toplar, tayyareler, tanklar var.

Seviyorum söğüt dalı atımı
Tekme atmaz, ısırmaz.

./

(*) İkinci Dünya Harbi'nde Yahudi çocuklarına savaş oyuncaklarıyla oynamaları yasaklanmıştı Almanya'da.

Ben yaşamak istiyorum
Ağaç gibi sessiz, rahat.
Karınca kararınca değil
Serile serpile boylu boyumca.

Anne girmem bu oyuncakçı dükkânına
Orda toplar, tayyareler, tanklar var.

XIV

Yaşamamız hiç kimsenin hatırından geçmedi
Eridik eridik de
İnceldik iplik olduk
İğne deliğinden geçemedik.
Öl, dediler
Ölüverdik.

İstediğin renkte gel
İster arpa, ister çavdar, darı, buğday ol
Bize günde üç öğün gel.

Seni yağmur, seni güneş büyüttü
Damla damla, tane tane,
İnsan eli ekti biçti, yoğurdu
Avuç avuç, tekne tekne.

İnsanı deli ediyor kokun
Dünyamızda beş yüz milyon insan aç
Harp eden aç, etmeyen aç
Galipler aç, mağluplar aç
Kim kimden medet umsun
Baş tacımız, ekmeğimiz?

XV

Bu halin güzel değil
Benim dünyam, canım dünyam
Seni yıldız, seni yağmur, seni vatman, seni ekmek
Güneş kadar sevdiğim.

Yarın güzel olmalısın
Bu günden,
Yaşamak daha canlı
İsteyerek olmalı.

Ben dünyamın canevi
Yaşamayı seviyorum
Hürriyeti seviyorum.

Ölülere toprak lazım, bir avuç
Dirilere ekmek lazım, bir avuç
Önce insan ve ekmek
Sonra şarap ve sevgi
Aynı temel üzerinden.

XVI

Acı çeken, sancı çeken
İnsanları seviyorum.

Aynı toprak üzerinde yaşayan
Memur, çiftçi
Merhaba!
Bizim için yaşamak
Kaşın gözün arası
Bizim için yaşamanın
Tam sırası
Tam sırası.

XVII

Ben ezilmiş insanların
Acı çeken, sancı çeken çocuğu
Irgatların ırgatı.

Benim de bir gölgem var
Bu erguvan akşamda
Gönlü gözü ateş ateş
Yürür, ağlar, düşünür.

Bir şehir ölüsünde
Gözlerim yıldız yıldız
Ben'im zindan sokaklarda
Aydınlığı kapı kapı dağıtan.

Aynı toprak üzerinde yaşayan
Muhabbeti gel benden al
Bedava.

XVIII

Ağlamayı unutarak yaşamak
Yeraltında, yer üstünde
Sevgi sevinç tarlasında
Aşk ve dostluk denizinde
Çocuklar gibi mağrur
Dertlerden uzak,
Başlamakta şimdi huzur
Kardeşliğe, muhabbete
Hürriyete inanarak.

XIX

Yetişir kendimize acıdığımız
Bir topraktan bir toprağa
Nehir nehir boşalan
Ezilmişler, suçsuzlar
Yetişir kendimize acıdığımız
Affetmeyecek bizi bir gün
Çocuklarımız.

XX

Bir bahar havası var
Mısralarımda,
Aşka insana dair.
Rüzgârlarım konuşuyor dağ başında
Kulelerde, ağaçlarda, camlarda
Biteviye insana
Yaşamaya, aşka dair.

XXI

Gül be toprak, gül yüzüne
Öp elini çiftçinin.
Gül be güneş saz benize
Gül de güller açılsın.

Kahvede kâğıt açan avare
Şu duvarcı, arabacı, amele
Bel bağlamış yedi karış ömüre.

./

Biz de bakabilelim
Bir ışıklı pencereden.
Bize de pay düşmeli
Şehirlerden, caddelerden, denizden.

İnsan insan paylaşalım
Yaşamayı, komşuluğu, dostluğu
Bağdaş kurup yan yana
Bir sahandan yiyelim
Dünyamızın sofrasında.

XXII

Ben yaşamak arzulusu fedai,
İyiliğim, kardeşliğim namütenahi
Size mesut günleri müjdeliyorum
Feryad eden toprakta
Ağlayanlar, takatsızlar, mazlumlar
Soğukların, açlıkların
Bankaların çiğnediği çocuklar

Yağmur yüklü gözlerimiz saadetle yıkansın,
Size mesut günleri müjdeliyorum.

YAŞAMAK

KALBİMİZİN ORTASINDA GÜVERCİN
GÜVERCİNİN KURSAĞINDA BİR KURŞUN
KEFENİMİZ ARŞIN ARŞIN
PARASIYLA PEŞİN PEŞİN.

AĞAÇ

Ağacım, dört kol çengi kıyamet
Her dalımda bir memleket
Uzar kollarım uzar
Taşımda toprağımda bereket
Köklerimden başlar hürriyet
Bana çarptıkça anlar
Yağmur yağmur olduğunu
Rüzgâr rüzgâr.

Taşımda toprağımda kıyamet
Köklerimden başlar hürriyet.

SEN ÖLMÜŞSÜN

Sen ölmüşsün, ölmüşsün,
Tabancasız tüfeksiz.
Sen ölmüşsün çocuğum,
Evsiz barksız ekmeksiz.

Şarkılarım denizdendir, güldendir
Şarkılarım insandandır çocuğum.
Çamurdandır, hamurdandır, sudandır,
Mayadandır, ekmektendir, sendendir.

Kaderindir yaşayan,
Sen ölmüşsün çocuğum.

PERİŞAN

Gözlerinde deniz, gözlerinde gemi
Gözlerinde çırılçıplak çocuklar

Rüzgâr esiyor rüzgâr, meltemdir
Güzel dünya üzerinde matemdir

Kalbimizin üç köşesi yangın yeri, perişan
Güzel şehir diri diri perişan

Güzel yağmur çirkin olur yoksul gözünde
İsyan değil, arzudur, şimşek şimşek parlayan
Konuş toprak, konuş meydan
İnsanoğlu her gün daha perişan.

ATLARIN ÖLÜMÜ

Atın biri şaha kalktı
Vurdular,
Atın biri ihtiyardı
Vurdular,
Atın biri kendi öldü
Güldüler,
Atın biri, atın bini, milyonu
Tepindiler,
Atın biri sütçü beygiri
Atın biri yağmur rüzgârı
Kişnediler,
Yem borusu dinlediler,
Öldüler.

SABAHA YAKIN

Ölü gece bırak saçlarımı
Çarpma beni dertten derde
Garda tren kımıldanmak üzere
Anahtarlar kilitlerde kımıldanmak üzere
Ölü gece bırak saçlarımı.

BALIK

Ak yelken, kara yelken
Halat demiri yedi
Al iskele, ver iskele
Deniz gemiyi yedi
Bu bir balık hikâyesi
Oynasana balık
İnsan insanı yedi.

GECE ÇUVAL GİBİ

Gece çuval gibi delindi
Türküler yağmur
Çatılar yırtık
Ağaçlar parça parça.

Yemişlerim dallarımda çürümüş
Dal kökünden habersiz
Büyümüş de büyümüş
Dal ölmüş
Kök habersiz.

Buz tuttu yeleleri atların
Delik deşik dert içimiz
Yer yırtıldı, kök yerinden oynadı
Kirli çocuk şimdi gökyüzü
Türküler mağrur
Sokaklar ılık
Kalabalık kalabalık
Her şey pırıl pırıl aydınlık.

UYKU

Bir döşekte upuzun
Ufuklar ötesine uzanmış
Ayakları mahzun.

Çatlamış iki gözü tam ortasından
Bakkal kasap yazmaz olmuş hesaba,
Yüreğine bağdaş kurmuş oturmuş
Homur homur homurdanan fabrika.

Paslı uykuları boydan boya uğultu
Alnında damar damar damarlaşmış ter,
Kaynar kazanlarla devrilmiş başına uyku.

MELODRAM

Birinin bıçak vardı elinde,
Birinin beyaz bir gül,
İkisi de yorgundu,
Sokak çocukları halinde.

Bıçaklısı bıçağını sapladı,
Çiçeklisi çiçeğini koklattı,
Kayboldular meyhaneler içinde,
Kaldırımda gül ve bıçak
Kardeş kardeş kaldılar.

NİYET

Altın rengi Haliç'ten
Kalay rengi denizden
Balıkları gümüşten
Takacısı Yemiş'ten
Köprü altında küfür
Küfür gırtlakta durur
İnsan toprakta yürür
Suyu martıyı görür
Eli dostu göremez,
Toprak var, sürülemez
Dostluk var, geçilemez
Sevgi var, söylenemez
Düğüm var, çözülemez
İnsan hali bilinemez
Altı üstü birmiş yerin
Üstünde insan
Altında insan
Tabanda çamur
Teknelerde hamur
Teknelerde insanlar
Elleri yelken açar
İnsan yüzü görür susar
Teknede hamur
Tarlada çamur
Ver Allahım ver
Altın rengi Haliç'ten
Kalay rengi denizden
Takacıdan yemişten
Ver Allahım ver
Yer altından
Yer üstünden.

YAPI

Alın teri var temellerinde
Merhametine girdiğin yapıların
Ve avuç sıcaklığı
Ayrı ayrı her taşında,
İnsanların.

YAŞAMAK İSTEDİKÇE

Ağaçlara kara kuşlar dadanmış
Elmalar delik deşik,
Baba ölmüş, alacaklı sarmış evi
Yüreğimiz delik deşik,
Rüzgârların çeneleri çözülmüş
Toprak bizi çekiyor
Dünyamız delik deşik.

BİR ÇOCUK KONUŞUYOR

Her gün daha başka açıyor çiçek
Gökyüzü daha mavi gittikçe
Güneş daha rengârenk.

Şıngır mıngır demir alır gemiler.

OĞLUM MUSTAFA'NIN "BU NE?"LERİ

Hoş geldin oğlum Mustafa
Şaşırtmasın seni dünya
Ağaçlar çiçek açtı, kuşları dinle
Yeryüzü gözlerinde
Gökyüzü gözlerinde
Cıvıl cıvıl şenlik içinde.
Şu denize bak, denize
Denizlerde ne mi var?
– Balıklar var, insanlar var
Toprağa bak, yaşıyor
Ne mi var bu toprakta?
– İnsanlar var, insanlar var
Dişisi var, erkeği var
Ağası var, beyi var
Yağma Hasan'ın böreği var.
Sorma oğlum, mapusane orası
Mapusanede ne mi var?
Mapuslar var, mapuslar var,
Mapusların nesi mi var?
Gözleri, akılları, elleri,
– Ya baba, ağızları dilleri?

ADAM
OLANA
ÇOK BİLE

Ekmeğimi gözyaşıma bandım da yedim.

UCU

Bu gözler zorla kapanmaz
Tüm baktığım temiz,
Bu el, bu yumulmuş, bu açılmaz.

Bu tomurcuk, açık sevgi
Döner yuvarlaklar içinde,
De dövüşüm, de
Bu cüce dünyaya bıkılmaz.

Ak bahçeler biçiminde
Ellerim çapa tutmaz
En kanlı günümüzde
Çocuklarım ölmez.

Hep sonsuzu düşündüm
En ucunu, ucunu,
İnsanca soyundum, üşüdüm.

Kentler içinde durdum,
Umutluydum,
Paslı bıçak, vuruldum.

PAS

Bu şehrin çığlıkları duyulmaz
Bu şehrin çığlıkları, Pas.

SON YALNIZ

Kaç bin alkış, gözyaşı ucu
Sarmaş dolaş arkadaşlık pabucu
Aynaların bu kaçıncı öpüşü
Bu gece mi bu yağmurun yağışı?

Bir oyuncu geçiyor iki büklüm, sus
Yaşadığı günlerin doruklarından.
Kala kala bir yağmur gözlerinde biriken,
Aynalarca uykusuz.

BİR GARİP YALNIZLIK

Çalmasın kapımı kimseciklerim
Boş bulut yıldız yalnızlığında
Çok uzun gözlerinin içindeyim
Çalmasın kapımı kimseciklerim.

Çok uzun gözlerinin içindeyim
Susuzluğumu içiyorum bebeklerinden
Körkütük zehir zıkkım
Çalmayın kapalı kapım.

Küflü bir akşamüstü terli
Uludum arınmamış camlarda
Ne telefon ne kapı zili
Çalmasın ben evde yokum.

Çok uzun gözlerinin içindeyim
Çalmasın kapımı kimseciklerim.

ZEYNEP İLE MUSTAFA

I.

Sevinç aksın gözlerinizden
Yaş yerine
Dünya gözlerinizde güzel olsun.

II.

Dünya gözlerinizde güzel olsun
Şehirleri sesleriniz doldursun
Ellerinizden ışısın gün
Dünya güzel olsun gözlerinizden.

III.

Akbıyıkta bir çeşme var Mustafam
Yaşı oldukça akar
Al Zeynebi gidin için o sudan
O çeşmede gözyaşım var.

IV.

Sevinç aksın gözlerinizden
Dünya gözlerinizde güzel olsun.

BİR DALDA İKİ SALINCAK

Yürümüş otlar dizine
Kentin ışıkları gözüne
Herkes cümbüşüne sazına
İlmik senin boğazına.

Vardı elbet bir merhaban bu kente
Geldiler gördüler mi sallandığını acaba
Salıncaklar kuruldu şimdi başka ağaca
Dirin kaça? ölün kaça?

Ne dört kitap, nice mezhep, nice din
Bu ağacı insana insan diye gösterin.

ARA SOKAK

Gözlerim kan denizi,
Geleceğe sıçrıyor geçmişteki sızı.

Bir lokma bir hırka olmasa da olur,
İnsanoğlu ancak acılarla yoğrulur.
Dost, düşman yan yanalaştı;
Trafiği zor bir çamur kavşaktayız
Yaşamak geç, ölüm dur!

GECE YARILARI

Gece yarılarını gösteriyor saat
Meydanlarda,
Bayram sevinçleri boşalıyor açlığa
Trenler çığlık çığlığa
Garda,
Gece yarılarını gösteriyor saat
Ekmekler alevden nardan
Körleri acıktıran
Yatacağı, seveceği, okşayacağı
İnsanı olan insan,
Gece yarılarını gösteriyor saat
Ağır apartmanlar başımda kat kat
Gölgem tabanlarımda asfalt
Şenlikler bunalımlar volta vuruyor
Milyonlar susuyor, milyonlar uyuyor
Yandan önden arttan ilmikli
Daracık uzun yanık türküler gibi
Loş sokaklar, boş sokaklar, dik yokuş
Hep bildiğim hep çıktığım indiğim
Kara mavi ibrişimle dokunmuş
Bir yağmur bir gökyüzü sicim sicim
Taksiler dolu otobüsler yoksulluk
Uykular boşalıyor gözlere oluk oluk
Bir gece devrildi yığın yığın gecelere
Bir umut pencerelere,
Bir şarkı serçelere.

AÇ MEZARI

Aç mezarı yokmuş, var
Daracık daracık odalar
Daracık odalarda adamlar
Bacalar, sarsılan fabrikalar
Grevcikler, kavgacıklar
Yalanlar, sahte çekler
Yasak bu bahçeler, köpek var.

Aç mezarı yokmuş, var
Haram lokmalarla süslü sofralar.

ŞİİR ÜSTÜNE KONUŞMALARINDAN

1. Yazı hayatına nasıl başladınız? Bu sizin için kolay mı güç mü oldu? Nerede ve ne vakit? Sizi ilk teşvik eden kimdi? 2. İlk telif ücretini nereden aldınız? Ne kadar? Kaleminiz sizi geçindirebiliyor mu? İkinci veya esas mesleğiniz hangisidir? 3. Sizi tanıtan ilk eseriniz hangisidir? Hangi eserinizi şahsiyetinizi belirtmesi bakımından kayda değer bulursunuz?

1. Her halde kendiliğinden başladı bu iş. Kolay mı oldu, güç mü oldu farkında bile değilim. Bildiğim bir şey varsa, bu işin güç bir iş olduğudur. İlk yazımı günlük gazetelerin birinde, çocuk sayfasında neşrettim ve bir kartpostal kazandım. Daha sonra "Varlık"ta. "Servetifünun"da ve belli başlı mecmualarda yazdım. Teşvik edenim namevcut.

2. İlk telif ücretimi *Geri Dönemezsin* romanımı basan kitapçı Remzi'den aldım. Tam 150 papel. Bunun için kendisine müteşekkirim. Hiç olmazsa kitabımı bastı.

Kalemimin beni geçindirmesini hiç düşünmedim. Ama bekleyen eserlerimi basacak biri çıksa da biraz dünyalık verse hiç fena olmaz.

Esas mesleğim elbette ki aktörlüktür.

3. Beni tanıtan ilk eserimin hangisi olduğunu sen daha iyi bilirsin Hüsam'cığım. Şahsiyetimi herhalde henüz neşretmediklerim belirtecektir.

(Yeditepe, 1 Ağustos 1951)

35. SANAT YILINDA CAHİT IRGAT

4 mayısta Cahit Irgat'ın sahne ve perdedeki otuz beşinci sanat yılı kutlanacaktır. Şiir yazmakla sanat hayatımıza giren ve bugüne kadar edebiyat ve tiyatroyu başarıyla el ele yürüten Cahit Irgat, Yeditepe'de ta ilk sayılardan beri, şiirlerini yayımlamış, çeviriler yapmıştır. Aşağıdaki konuşma bundan birkaç yıl önce ya-

pılmış, ancak yayımlanması için münasip bir fırsat beklenerek dosyalarımızda bekletilmişti. Şimdi sanatçının bu mutlu gününden daha iyi bir fırsat olamayacağını düşünüyor ve yazıyı okurlarımıza sunuyoruz.

— Günümüz şiirinin geleneğe bağlı olmadığından yakınılıyor Bu konuda İlhan Berk epey şey yazdı. Sorun üzerinde sizin düşünceleriniz nedir?

– Şiirimizin hiçbir zaman gerçek bir geleneği olmamış ki... Akımlara göre içini de dışını da ya Doğudan ya Batıdan almış hep... Günümüz şiirinin geleneğe bağlı olup olmamasından yakınmak neye? Olsa ne olurdu? Olmasa ne olur!

İlhan'ın bu konuya değinen yazılarını okuyamadım.

Bir şair hiçbir geleneğe bağlı olmadan da yapar sanatını kanımca. Bizim kalburüstü şairlerimiz de bu soydan değil mi?

Ben sanatın hiçbir yönünde gelenekçi olmadığımdan, hiç de yakınmıyorum. Şair isterse geleneklere bağlı kalsın, isterse tükürebilsin geleneklere, bu iş şairin şairliğine, kişiliğine bağlı.

– Şimdiye dek, toplumumuzun çeşitli sorunlarına, dertlerine değinen şiirler yazdınız. Bunların hemen birçoğunda espriye de yer veriliyordu. Böylece şiirin daha etken olacağı kanısında mısınız?

– İster tevazu olsun, ister olmasın, samimiyim Tükenmiş kitaplarımın bazı şiirleri, hele toplatılan *Rüzgârlarım Konuşuyor* kitabımdakiler o kara devirde her babayiğitin edeceği laflar değildi. Toplumumuzun özgür yaşaması yolunda kişisel özgürlüğümün kısıtlanmasına rağmen... Bugün bunlar unutulmuş gibi. Ama gün gelir ortaya çıkar belki gene. O kitabın çıkışından dört buçuk yıl (ay değil) sonra Paris dönüşümün on altıncı sabahı götürülüşüm hâlâ hatırımda... O şiirler mi etkiledi insanları? Toplumumuzun çeşitli sorunlarına, dertlerine değindi mi? Eğer öyle ise ne mutlu bana. Bunların bir kısmında espriye yer vermişsem, şiirimin daha etken olacağını düşündüğümden çok, o günlerde mizacımın ve ortamın öyle oluşundandır belki de... Ama humour'u da düşünmüştüm biraz. Girgırımı da geçiyordum bazı kişilere inat.. Evet evet, etkenliği de olmuyor değil çoğu zaman... Biraz humour, biraz espri de olmasa çekilmez olur bu yüklü yaşama.

– İkinci Yeni diye adlandırılmış 1950-1960 şiir çizgisi üzerindeki görüşlerinizi açıklar mısınız?

– Onlar kendi kendilerini adlandırdılar ve toptan inkârcılığa kalktılar ama, olmadı. Beni pek etkilemediler. Yeninin birincisi olabilselerdi daha iyi ederlerdi.

– Sizi başlangıçta şiire iteleyen nedenler nedir, ilk yazılarınız nerelerde yayımlandı, Geri Dönemezsin *adlı romanınızdan başka düzyazı çalışmalarınız oldu mu?*

– Beni şiire iteleyen nedenler mi?.. Bir etki mi bulmalı şiire başlamak için?.. Herhalde toplum itelemiştir diyorum ben... Toplum içindeki bir kız, bir çiçek, fakir bir sıra arkadaşı, yalınayak bir ihtiyar, fenersiz bir sokak... Ne bileyim, toplumdan olan bir şey itelemiş olmalı... Ve ben kendimi birden şiirin, sanatın içinde buluvermiştim. İlk şiirim "Varlık"ta çıkmıştı. Ama Yaşar Nabi bir satırımı tashih etmişti, beni adam yerine koyup sormadan... Bu bana çok koymuştu. Sonra "Çığ", "Uyanış", "Görüş", "Pınar", "Yığın", "Ses", "Küllük", "Yeni Edebiyat", "Gün", "Yaprak" v.b. dergilerde yayımlandı şiirlerim. İngilizceye ve birkaç dile çevrildi.

Geri Dönemezsin'den sonra düzyazı denemelerim oldu. Fakat yeteri kadar veremedim kendimi düzyazıya.

– Oyunculukla şairlik bağdaşabiliyor mu? Ne ölçüde?

– Bankacılıkla şairlik bağdaşır, rençperlikle şairlik bağdaşır, öğretmenlikle şairlik bağdaşır da, tiyatroyla şiir bağdaşmaz olur mu? Şiir tiyatronun özü. Benim iki işim de sarmaş dolaş, iç içe. Ben sanatta iki karılı koca gibiyim. İkisi de nikâhlım.

– Yeni çalışmalarınız varsa, bunlar üzerinde bilgi vermenizi dilerim.

– Estağfurullah... Yeni çalışmalarım var. Kitabımın biri matbaada. İsmi, "Yana" Diğerini bir editör okumakta. Adı: "Adını Halice Yazdım" * Bir üçüncüsünü bu yıl çıkarmama lüzum yok ama, onu da yavaş yavaş hazırlıyorum.

Bir de piyes üzerinde durmaktayım. Pek kolay yazmıyorum, kolay da bitmeyecek...

– Eskilerle yenilerden beğendiğiniz şairler, hikâyeciler, romancılar kimlerdir? Hangisi sizi daha çok etkilemiştir? Nasıl?

– Herhalde bizde demek istiyorsunuz?.. Ahmet Haşim, Nâzım Hikmet, Sait Faik, Kemal Tahir, Melih Cevdet ilk aklıma gelen en sevdiklerim.

Beni etkileyen olmadı.

Genç olsaydım, bugün yazmaya başlasaydım, Kafka etkilerdi muhakkak.

– Oyuncusunuz bugün. Oyun yazmayı da denediniz mi?

– Hep oyuncuydum, başka işim olmadı. Üç defa denedim oyun yazmayı. İkisi ikişer bölümlük, üçüncüsü üç perdelikti. Abidin Dino'ya okumuştum, Esat Adil'e okumuştum, inandığım kişilere okumuştum, çok beğenenler olmuştu. Hattâ birinin ilk perdesini de Haldun Dormen okumuş, "Çok korktum ben bu piyesten, uykularım kaçtı, demişti. Sonra ben üçünü de hiç beğenmedim, yırttım ve yaktım. Yani yok ettim... Çünkü insan tiyatroya bir şey getirdi mi, yaşayacak bir şey getirmeli... İster alınsınlar ister alınmasınlar, birkaç yıldır sahnelerimizde oynananların çoğu sadece "kazanmak" amacıyla yazılmış şeyler. Hele bazıları bayağının bayağısı... Bir kısmı da bal gibi çalma...

– Türkiye'den, Batı'dan, sevdiğiniz, beğendiğiniz oyunlarla oyuncular hangileri ve kimlerdir?

– Bir gün Shakespeare oynarım dedim hep. Hiç oynatılmadım. Ama oynayacağım ömrüm yeterse. İşte o, tiyatronun koca ölmezi. En yüce o bence, öncelik.. Örneğin, sosyal açıdan bakınca *Kral Lear* bizde Kanuni'nin son günleri değil mi?.. Bir *Macbeth* bugünkü zavallı İran şahı değil mi?.. Bir *Hamlet* de günümüzün genci Yunan kralı Konstantin değil mi?..

Molière elbette çok büyük. Vefik Paşa açısından değil ama, Jouvet açısından. Elbette büyük romancı Léo Tolstoy... Ama piyes olunca *Anna Karenina?* Bunu da Dançenko ele alırsa, çok büyük oluyor, değil mi? Gorki de öyle değil mi? Çehov da öyle değil mi?.. Ben Sartre'ı hiç sevmem de mesela, Camus'yu severim. Giraudoux'yu severim ben, Achard'ı severim ben, Beckett'ı severim ben...

Herkes Brecht'e bayılırken ben sevmiyorum. Yönüm dramatik tiyatro da ondan.

Sevdiklerim çokça dışardan. Ama bizden yok. Sevemiyorum, çünkü gerçek değiller, çünkü samimi değiller, çünkü orayı bura-

ya aktarıp "yanlış" yutturmaya uğraşıyorlar. Sadece para kazanmak için, günü gün etmek için...

Bizde piyes yazarı yok kısacası...

Zor iş dörtbaşı mamur tiyatro yazmak... Ama yazdıklarıyla apartman yapabilirler, o ayrı...

Dışarda gördüğüm sahne oyuncuları (Fransa, İtalya, İngiltere) var. Hem çok zorluları, çok büyükleri... Bizde de var tabii...

Bu sanat aşağı yukarı 2 x 2 = 4 işi...

Bunun üstüne koy koyabilirsen...

Toplum çıkarır sanatçıyı. Toplum 2 x 2 = 4 olsun hele...

– Yurdumuzda toplumculuk akımı gün günden gelişmektedir. Öte yandan, 1965 milletvekili seçimlerini A. P kazanmış bulunuyor Günümüzün genel politik havası ve Türkiye'nin geleceği üzerinde düşüncelerinizi öğrenmek isterdik. Bundan başka, ikinci soruma dönerek, genel anlamda sanata, özel olarak da şiire – sizce – bir görev, bir işlev düşmekte midir? diye sormak istiyorum.

– Bu sorunuzu da "Yön"de çıkan bir şiirimle cevaplıyorum

Halkın azını aldatırsınız
Her zaman
Halkın çoğunu aldatırsınız
Zaman zaman,
Ama halkın tümünü?
Hiçbir zaman
Hiçbir zaman

Sorular Mehmet Seyda
(Yeditepe, Mayıs 1970)

(*) Yeditepe'nin notu – Cahit Irgat daha sonra şiirlerini *Irgatın Türküsü* adlı bir kitapta toplamıştır.

YAŞAMÖYKÜSÜ

Cahit Saffet Irgat 21 Mart 1915'te Lüleburgaz'da doğdu, 5 Haziran 1971'de İstanbul'da öldü. Edirne Öğretmen Okulu'ndan son sınıfta ayrıldıktan sonra bir süre çeşitli tiyatrolarda oyunculuk etti. 1932'de girdiği Ankara Devlet Konservatuvarı'ndan 1936'da ayrıldı. Kısa bir süre Paris'te yaşadı. 1940'ta İstanbul Şehir Tiyatrosu'nda çalışmaya başladı. 1951'de Küçük Sahne'ye geçti. 1957'de Devlet Tiyatrosu'na girdi. Bir süre Adana Şehir Tiyatrosu'nda çalıştıktan sonra İstanbul'da kendi adına Oda Tiyatrosu'nu kurdu. 1962'de Dormen Tiyatrosu'nda çalışmaya başladı. Buradan ayrılınca ikinci eşi Cahide Sonku ile Cahitler Tiyatrosu'nu kurdularsa da, başarılı olamayan bu topluluk kısa sürede dağıldı.

Irgat bir yandan da 1940'ta başladığı sinema oyunculuğunu sürdürüyor, özellikle olgun erkek rollerinde başarılı tipler çiziyordu. 1950'den sonra sinema yönetmenliğini de denedi. 1970'te 35. sanat yılını bir jübileyle kutladıktan bir süre sonra öldü.

Cahit Irgat tiyatro ve sinema oyunculuğunun yanı sıra, şair olarak da etkinlik göstermişti. Romantik ve egzotik özellikler taşıyan ilk şiirleri 1935'ten başlayarak Cahit Saffet imzasıyla "Varlık" ve "Servet-i Fünun" gibi dergilerde yayımlandı. 1942'den sonra yöneldiği toplumcu eğilimdeki şiirleri ise "Yürüyüş", "Ant" "Yığın" ve "Yaprak"ta çıktı. Bu dönem şiirleri II. Dünya Savaşı kuşağının yaşama ve insanlara bakış açısını ortaya koyan, öfkeli, kötümser, büyük toplulukların sorunlarını deşen, özgürlük ve barış özlemiyle dolu yapıtlardı.

Cahit Irgat şiir yazmayı "Yeditepe" "Dost" gibi dergilerde ölümüne değin aralıksız sürdürdü.

(*Türk ve Dünya Ünlüleri Ansiklopedisi*'nden)

YAPITLARI

Şiir: *Bu Şehrin Çocukları,* 1945; *Rüzgârlarım Konuşuyor,* 1947; *Ortalık,* 1952; *Irgatın Türküsü,* 1969.

Roman *Geri Dönemezsin,* 1947.

Adam Yayınları'nda Cahit Irgat'ın bütün şiirlerini içeren kitap

Irgatın Türküsü, 1991.

Şiirlerinden seçmeler
Şiir üzerine düşünceleri
Yaşamı
Yapıtları

Ünlü bir tiyatro ve sinema sanatçısı olan Cahit Irgat 1940 kuşağının önde gelen şairlerindendi. Önce şair olarak tanındı, sonra tiyatroya, hele sinemaya geçince adı iyice yaygınlık kazandı. Ölünceye kadar oyunculukla şairliğini birlikte yürüttü.
Romantik ve egzotik özellikler taşıyan ilk şiirlerini 1935'ten başlayarak Cahit Saffet imzasıyla "Varlık" ve "Servet-i Fünun" gibi dergilerde yayımlamıştı. 1942'den sonra yöneldiği toplumcu eğilimdeki şiirlerini ise "Yürüyüş", "Ant", "Yığın" ve "Yaprak"ta yayımladı. Bu dönem şiirleri II. Dünya Savaşı kuşağının yaşama ve insanlara bakış açısını ortaya koyan, öfkeli, kötümser, büyük toplulukların sorunlarını deşen, özgürlük ve barış özlemiyle dolu yapıtlardı.
1915'te Lüleburgaz'da doğmuş, Edirne Öğretmen Okulu'nda son sınıfa kadar okuduktan sonra bir süre çeşitli tiyatrolarda oyunculuk etmiş, 1932'de girdiği Ankara Devlet Konservatuarı'ndan da 1936'da ayrılmıştı.
İstanbul Şehir Tiyatrosu, Küçük Sahne, Devlet Tiyatrosu, Adana Şehir Tiyatrosu, Oda Tiyatrosu, Dormen Tiyatrosu, Cahide Sonku ile kurdukları Cahitler Tiyatrosu gibi çeşitli tiyatrolarda oynadı, sayısı bilinmeyecek kadar çok filmde yol aldı, ama hiçbir zaman şiire uzak durmadı. Şiirleri "Yeditepe"de, "Dost"ta ölümüne kadar yayımlandı.

ISBN 975-418-469-0

9 789754 184693

adam 652